

אוניברסיטת בר-אילן

תאריך עדכון: 25/3/2018

שם ומספר הקורס: תותחים רועמים ומוזות מזמרות: מוזיקה ומלחמה

47-416

מרצה: ד"ר יואל גרינברג

סוג הקורס: (שיעור, תרגיל, סמינר, סדנה וכד')

שנת לימודים: תשע"ט מסטר: היקף שעות: 3
אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרת הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות): הקורס יסקור את יחסי הגומלין בין מוזיקה למלחמה לאורך ההיסטוריה ויבחן כיצד האינטרקציה בין השניים משקפת שינויי תפיסה אדיאלוגיים בנושא משמעות המלחמה ותפקיד המוזיקה בתרבות.

ב. תוכן הקורס:

כשהתותחים רועמים, המוזות שותקות, כך לפחות טוען הפתגם. בקורס זה נראה שהמלחמה מהווה מעיין השראה מוסיקלי מימות התנ"ך ועד היום. לעתים השניים יצעדו יחדיו, בשירי לכת, בהמנונים וביצירות השואבות השראה מצלילי הקרב ומרוח הגבורה השורה בה. אך מוזיקה יכולה גם להוות משקל נגד אל מול זוועות המלחמה, לספק נחמה לאחר אסונות המלחמה, לבטא מחאה כנגד הפוליטיקה שלה ולהעביר מסרים של שלום, איחוד ואחוה. לצד העיסוק ביצירות מוסיקליות, ייבחן בקורס זה גם היחס למלחמה באמנות ובספרות. בין המלחינים שיוצגו בקורס: ז'נקה, ביבר, היידן, בטהובן, שופן, צ'ייקובסקי, שולהוף, שוסטקוביץ', בריטן ורבים אחרים.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: קריאת תווים

חובות / דרישות / מטלות: בין השיעורים יידרשו תלמידים להאזין ליצירות הנידונות, ולקרוא מאמרים רלוונטיים על פי הצורך. תלמידים בקורס יציגו רפרטים על יצירות או חתכי רוחב, ויגיש עבודה בסכמת בסיום הקורס.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

עבודה מסכמת: 60%
 פרטים: 30%
 השתתפות והכנה: 10%

1. מבוא – צ'ייקובסקי 1812, אלגר מארש, מארש רדצקי
2. ז'נקה – הקרב; וורקור – הקרב; גבריאלי – "קול ענות אני שומע" a. מקור: Kate van Orden, Music, discipline, and arms in early modern France, פרק ראשון: Music in a Time of War
3. ביבר – הקרב; בירד – The Barley Break; בול – הקרב
4. מוסיקה טורקית: היידן – סימפוניה צבאית; מוצרט (קונצ'רטו לכינור מס' 5; מארש טורקי); בטהובן סימפוניה מס' 9 (קטע טורקי); היידן (סלמעליכא)
5. בטהובן – נצחוננו של וולינגטון; סימפוניה מס' 3 (ארואיקה); קוצ'ווארה – קרב פראג; גויה – זוועות המלחמה
6. שירי הוד והדר; אלגר והמלחמה; הסרט Oh What a Lovely War
7. מלחמת העולם הראשונה והמשבר שלאחריה – a. שולהוף – סימפוניה גרמניקה, מארש במוד אירופאי b. הדאדאיסטים
8. נקודת המבט של החייל: סטרבינסקי, מעשה בחייל; קלנאו – קורנט; אולמן – קורנט
9. מוסיקה ותעמולה בשעת מלחמה
10. מוסיקה בצל הנאצים: אולמן, הקיסר מאטלנטיס; "מוסיקה מנוונת"; אולמן: קורנט; ריכארד שטראוס: מטמורפוזות
11. שוסטקוביץ' – סימפונית לנינגרד; אולגה ברגהולץ; סימפוניה מס' 13 "באבי יאר"
12. שוסטקוביץ' – רביעיות מס' 3 ו-8; שלישיית פסנתר מס' 2 a. פיקאסו – גרניקה (1937)
13. בריטן – רקוויאם המלחמה
14. סטיב רייד – רכבות שונות